

Kalpavalli – obnova občiny v Indii (BÍLÍ)

Indická nezisková organizace Timbaktu Collective (vznikla r. 1992) již přes dvacet let pracuje s obyvateli aridní oblasti v jižním cípu indického státu Ándrapradéš. K jejím dlouhodobým a úspěšným projektům patří snaha o regeneraci přírody kopců Kalpavalli, přírodního území, využívaného dlouhodobě vesničany k pastvě, sběru palivového dříví a dalším samozásobitelským aktivitám. Území má tč. statut tzv. "wasteland", tj. území, které nepřináší žádné daňové zisky, patří státu a stát je také může prodat. Často jsou pod hlavičkou "wasteland" v Indii vedena území, která ve skutečnosti slouží místním lidem k obživě v rámci tzv. nepeněžní ekonomiky.

Příběh Kalpavalli je dlouhý a komplikovaný. Až asi do roku 1880 tu rostl nádherný listnatý les. Jenže pak se začala budovat železnice trati Madras (dnes Chennai) – Dillí, a ta potřebovala tvrdé dřevo na pražce. Lukrativní zakázka na dodávku teaku se stala předmětem obchodů, začala se přeprodávat dál a dál, a když ten poslední v řadě začal kácet, nechal vykácet úplně všechno. Přípomínkou oněch časů je jméno vesnice Teak Loading Village.

Pak přišla nezávislost a bylo to ještě horší. Za Britů bylo Kalpavalli v pravomoci ministerstva lesního hospodářství, které udržovalo určitou kontrolu. Po roce 1929 však zdejší území připadlo ministerstvu pro daňové příjmy. Území fakticky nekontroloval nikdo, a celá oblast byla postupně odlesněna. Jednalo se o tzv. území "free-for-all", či "open-access", tedy území s "volným přístupem", které nefungovalo v komunitním režimu správy.

Výsledkem byla změna místního klimatu s častými obdobími ničujícího sucha. Na začátku 90. let členové Timbaktu Collective postupně přesvědčili vesničany, aby na dva roky nechali území odpočinout, resp. aby omezili pastvu v určitých obdobích a určitých územích. V první fázi šlo o malou plochu v blízkosti jedné vesnice, asi 125 akrů (asi 50 ha), postupně se území rozšiřovalo, jak se přidávaly další vesnice. Zakladatel Timbaktu Collective Choitresh Ganguly to v rozhovoru pro Sedmou generaci popisuje takto:

Téměř jeden a půl roku chodil každý den jeden člen Timbaktu Collective do vesnice na kraji a diskutoval s místními o tom, že když nebudou nadměrně pást, budou mít časem větší užitek. Začali jsme se 125 akry, ke kterým se pomalu přidávaly další, jak se dařilo přesvědčit další vesnice ... Ve vesnicích jsme vždy usilovali o to, aby si místní lidé utvořili vlastní organizace, protože jsme přesvědčeni, že vše se má dělat pokud možno na místě ... V lese se teď pase 40 tisíc ovcí a asi 6 tisíc kusů dobytka. Z této plochy se každoročně sklídí asi 6 tisíc vozů sena a každá z přibližně šesti set rodin si vydělá 8 tisíc rupií ročně tím, že sbírají lesní plodiny či se z lesa užívají jinak.

Dočasné omezení pastvy bylo úspěšné i proto, že aktivisté zajistili placené strážce z řad samotných vesničanů, kteří na dodržování dohody dohlíželi. Navíc zahájili sázení stromků a budování vsakovacích jam na zachycení dešťů, které zde přicházejí jen několik málo měsíců v roce.

Výsledek se projevil během dvou let. Šedivá krajina se začala zelenat a její schopnost udržet vláhu byla patrná i v zavlažovacích nádržích pod horským hřebenem – zatímco dříve v létě vysychaly, nyní udržely vodu po celý rok. Potom se začaly objevovat stálé prameny. A místo jedné úrody píce ročně bylo možné sklízet úrody dvě.

V roce 2011 již místní lidé takto pečovali o 3 tisíce akrů (asi 1200 ha) a nepřímo je ovlivněno území o rozloze asi 10 tisíc akrů (asi 4000 ha). Mohou se tu pást ovce a další dobytek i v době sucha. Sklízí se tu seno, lesní plody, zpracovává se rákosí, sbírají se semena stromu neem (přírozený pesticid) pro zdejší biozemědělské družstvo. Současně má projekt velký význam i z hlediska biodiverzity, která zde výrazně vzrostla.

V tomto projektu stát sehrál problematickou roli, neboť část pozemků prodal nadnárodní společnosti Enercon, která zde v letech 2010-12 postavila 48 větrných elektráren. Negativní

důsledky stavby pro území jsou dalekosáhlé zejména díky masivní síti cest, které působí jako bariéry pro pasoucí se zvířata a vedou k erozi a zanášení vodních nádrží. Sdružení Kalpavalli (sdružení zástupců místních organizací všech devíti vesnic, které se na projektu podílí) se v současné době domáhá kompenzace u indického Nejvyššího soudu a současně registrovalo území Kalpavalli jako chráněné z hlediska biodiverzity, což by mělo zabránit dalším zásahům zvenčí.

(Zpracovala N. Johanisová s pomocí kapitoly 16 ve sborníčku Otevřený prostor 12: Peníze jinak?, rozhovoru s Ch. Gangulyem v Sedmé generaci 2/2011 a dalších zdrojů)